

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Sosiologi - bachelorstudium

Opptaksår: 2019

Er oppgaven konfidensiell? (skriv X) NEI: JA: _____

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? JA: NEI: _____

Forfatter(e)

Studentnr (6 siffer)	Navn:
242377	Trine Lise Sveindal

Opgavens tittel:

Forskjellige strenger gir den beste samklang? – en innholdsanalyse av mangfoldsrepresentasjon i sosiologistudiets pensum ved Universitetet i Stavanger

Veileder: Mathias Klitgård

Forskjellige strenger gir den beste samklang?

- en innholdsanalyse av mangfoldsrepresentasjon i sosiologistudiets pensum ved Universitetet i Stavanger

Universitetet
i Stavanger

BSSBAC - Bacheloroppgave i sosiologi

Institutt for medie- og samfunnsfag

Våren 2022

Trine Lise Sveindal

Forord

Jeg vil gjerne benytte anledningen til å takke veilederen min gjennom dette semesteret, Mathias Klitgård. Hen har virkelig hjulpet meg til å forstå hvordan man situerer seg i feministisk forskning, og for dette er jeg veldig takknemlig. Jeg vil så klart takke min fantastiske studiegjeng gjennom tre år; dere har beriket meg med vennskap, kunnskap og mye latter. I tillegg vil jeg gi en stor takk til forloveden min, og familien. Dere er gode!

Sammendrag

Jeg har i denne oppgaven ønsket å belyse hvordan mangfold er representert i pensum ved sosiologistudiet på Universitetet i Stavanger. Med dette går jeg fra å begrepsfeste mangfold, til å kople det opp mot teorier rundt annengjøring. Her innebefattes teorien om interseksjonalitet, som tar for seg kompleksiteten rundt hvorfor mennesker opplever verden forskjellig, og den sosiale ulikheten som stammer fra denne kompleksiteten. Avkolonisering av academia er videre en hovedteori, som setter søkelys på hvorfor det er viktig å få plass til kunnskap og vitenskap fra andre perspektiver enn det globale nord. Disse teoriene ser på hvordan ulikhet kan forstås ut fra komplekse mellommenneskelige skjæringspunkt, og hvorfor det er nødvendig med en løsrivelse fra et koloniale kunnskapsperspektiv. Her er nøkkelord blant annet kategorier rundt kjønn, etnisitet, det globale nord og det globale sør.

Opgaven bygger på empiri som er samlet inn fra sosiologistudiets fagbøker, fagtekster- og kapitler. Metoden jeg har benyttet er en teoridrevet innholdsanalyse, som også har egenskaper fra summativ innholdsanalyse. Både enheter fra forfatteres kategorier, samt variabler fra tekstenes innhold har blitt analysert.

Datainnsamlingen viser tydelige tendenser på at pensum ved universitetet er ensartet når det gjelder hvem forfatterne er i relasjon til kategorisering, og til hvilket kunnskapsperspektiv som sitter med definisjonsmakten i sosiologi.

I analyse- og diskusjonsdelen seksjonerer jeg opp hvordan vi kan se denne ensartetheten sett i lys fra teoriene om annengjøring. Jeg diskuterer hvordan vi kan forstå pensumets innhold i lys av vitenskapelig legitimitet, identitetspolitikk, universitetets ansvar, og hvorfor og hvordan kanon innen sosiologi er slik den er, samt kunne ha vært hvis vi tok grep om mangfoldsspørsmålet. Videre diskuterer jeg at mangelen på mangfold kan føre til at jeg kun ser perspektiver på virkeligheten ut fra ett ståsted, noe som resulterer i at jeg ikke vil kunne se forstå ulike samfunns ulike synsvinkler.

Innholdsfortegnelse

1.0 INTRODUKSJON.....	2
1.1 PROBLEMSTILLING	3
2.0 TEORIER OM ANNENGJØRING.....	5
2.1 SITUERT KUNNSKAP	5
2.2 INTERSEKSJONALITET	6
2.3 AVKOLONISERING AV AKADEMIA.....	8
3.0 METODE	10
3.1 INNHOLDSANALYSE.....	10
3.2 UTVALG	11
3.3 KATEGORISERING.....	12
3.4 FRAMGANGSMÅTE	14
3.5 METODENS VITENSKAPELIGHET	14
4.0 RESULTATER.....	16
4.1 SOSIOLOGISK TEORI: KLASSISKE PERSPEKTIVER	16
4.2 SOSIALE RELASJONER OG INSTITUSJONER.....	17
4.3 SAMFUNNSSTRUKTUR I ENDRING.....	18
4.4 SOSIOLOGISK TEORI: NYERE PERSPEKTIVER	19
4.5 KULTURSOSIOLOGI.....	20
4.6 ORGANISASJONSTEORI	20
4.7 ARBEIDSLIVSSOSIOLOGI.....	21
4.8 DET TOTALE PENSUM.....	22
5.0 ANALYSE OG DISKUSJON.....	23
5.1 VITENSKAPELIG LEGITIMITET	23
5.2 IDENTITETSPOLITIKK	25
5.3 UNIVERSITETS VEIVALG	26
5.4 KANON – OG DET SOM KUNNE VÆRT	26
6.0 KONKLUSJON	30
7.0 LITTERATURLISTE.....	31
8.0 VEDLEGG.....	34

“There is no such thing as a single-issue struggle because we do not live single-issue lives”

- Audre Lorde (1934-1992) (Blackpast, 2012)

1.0 Introduksjon

Da jeg gikk ut av videregående, var jeg irritert. Mektig irritert. Jeg var så grundig lei av at alle samfunnsvitenskapelige fag ikke bare var skrevet av, men og fra menn sitt ståsted. Dette ståstedet var produsert som om det gjaldt *alle*, så til de grader at det og var naturlig å skrive pronomenet «han» i eksempler som var ment for, nettopp, *alle*. Det ble sett på som helt naturlig, og ingen stilte spørsmål ved det. Jeg følte ikke at det var naturlig. For meg var det ikke likefrem å lese om andre verdenskrig eller etableringen av de politiske partiene og tenke at dette var det allmenne liv, da jeg ikke så et kvinnelig perspektiv noe sted. I de tilfellene jeg så det, var de skvist inn på noen få sider helt bakerst i kapitlet. Snakk om å bli satt til side, bokstavelig talt. Men jeg stilte ikke spørsmål ved det. Hvorfor tar jeg opp dette nå, tenker du kanskje?

Den første grunnen er at jeg nå ti år senere vet at jeg den gang følte meg annengjort. Den enkle faktor var at jeg som kvinne kjente meg mindre viktig i en samfunnsmessig relasjon; jeg fikk en kjensle om å alltid være på annenplass i relevans gjennom å se kvinners perspektiv bli skubbet til side i lærebøkene. Meg om det, kan du si. Det er nok bare jeg som har misforstått og feiltolket hele greia. Hele greia, derimot, førte til at jeg fikk et kritisk tilbakeblikk på lærestoffet vi hadde. Dette leder oss over til andre grunn, nemlig det å være kritisk bevisst seg selv og sin situasjon. Collins & Bilge (2016) forklarer det godt i et eksempel de har om unge og kritisk bevissthet. De trekker fram at svarte unge amerikanere på 1970-tallet forlangte en pensumreform for å inkludere studier som også rommet deres perspektiver i academia (s. 167). Denne bevisstheten rundt eget ståsted og annengjorthet var et resultat av deres opplevelser fra skolen – en plass de tilbragte mye av sin tid (s. 167). Jeg som elev tilegnet meg og en kritisk bevissthet. I min kontekst var kjønnsulikheten det jeg gjorde meg bevisst på. Som vi ser fra Collins & Bilges (2016) tilfelle på en annen side, handler det ikke bare om menn og kvinner *per se*. Det handler også om hvor mennesker kommer fra, hva slags utgangspunkt de har, hvordan de ser ut, og hvem som hører på dem. Å være kritisk bevisst sin egen situasjon, tilskynder den tredje grunnen til min anekdote – mangfold.

På regjeringens hjemmesider står det skrevet at mangfold handler om at alle skal ha lik mulighet til å være deltakere i samfunnet, uansett hvilken sosioøkonomisk bakgrunn, etnisitet, kjønn, seksuelle legning, språk eller religionstilknytning en har (Regjeringen, u.å.). Ifølge Berg et al. (2012) innebærer mangfold menneskelig variasjon, men og like viktig,

hvordan samfunnet reflekterer sagt variasjon (s. 8). Ettersom samfunnet stadig blir mer globalisert, har det norske samfunn blitt mer heterogent sammensatt. Heterogenitet vil på sin side ikke bety det samme som mangfold. For mangfold innebærer at ulike typer mennesker, med ulik bakgrunn, etnisitet, kjønnsidentitet og seksualitet, funksjonsevne og klasse, blir inkludert i samfunnets ulike arenaer, og føler seg hørt, sett og akseptert. Dette gjelder både i arbeidsfeltet, kulturlivet, og ikke minst i forskning. Heterogenitet vil kun si at samfunnet er satt sammen av ulike mennesker. Likevel kan man bli behandlet ulikt, diskriminert, og stilnet grunnet faktorer du ikke kan gjøre noe med fordi du er den du er. Dermed skapes sosial ulikhet og annengjøring. Hvem får da ytre seg som de vil, og hvilke kvaliteter har de som blir foretrukket i en akademisk kontekst?

Nå skal ikke jeg ta for meg hele samfunnets mangfoldsproblematikk. Det jeg vil gjøre, er å ta inspirasjon fra min følelse av annengjøring, min kritiske bevissthet og begrepet mangfold til å utforske hvordan faglitteraturen forholder seg til nettopp mangfold.

1.1 Problemstilling

Når jeg nå går siste året på bachelor i sosiologi, har jeg lært at dette er «vitenskapen mellom mennesker og samfunn» (Schiefløe, 2019, s. 20). Vi har blitt forelest om forskjellige sosiologiske perspektiver, ulike teoretikers teorier, og diverse sosiologiskanalytiske linser har dannet varierende konklusjoner om hvorfor samfunnet er slik vi har det nå. Studiet forsikrer meg til og med at jeg skal få «grunnlag til å diskutere ulike tema fra ulike synsvinkler» (Universitetet i Stavanger, 2022). Ettersom sosiologifaget skal sette disse ulike, eller mangfoldige, perspektivene ut i livet for studenter som meg, fordrer dette til en samfunnsvitenskap som inkluderer et mangfoldig repertoar. En vitenskap med et homogent hegemoni vil, som sosiologistudiet har lært oss, føre til maktubalanse og ulikhet. Derfor synes det interessant å ta for seg hvordan universitetet forholder seg til begrepet mangfold, og om dette er noe som fullbyrdes i dets utførelse. Bachelorprogrammet vil derfor i seg selv være et sosialt fenomen som jeg nå har studert. Med sosiologiens betoning av makt og ulikhet som essensielle drivkrefter til samfunnsforståelse, samt mangfoldighetsprinsippets økende innkomst i ulike arenaer i hverdagen, vil følgende problemstilling bli undersøkt:

«Hvordan avspeiles mangfold i det sosiologiske pensum på universitetsnivå, og hvordan kan dette forklares ut fra teorier om annengjøring?»

For å kunne svare på dette, vil jeg se på pensum fra et ståsted der ulikhet blir presentert. Samtidig må jeg forstå hvorfor pensum er slik det er i dag. Forskningsspørsmål som knytter seg opp mot denne problemstillingen er trefoldige:

1. Hva innebærer teorier om annengjøring?
2. Hvordan kan pensum forklares ut fra disse teoriene?
3. Hva gjør denne forklaringen med min forståelse av sosial ulikhet som student?

Det første forskningsspørsmålet vil forklare hva annengjøring er, og hvorfor jeg har brukt de teorier som er inkludert i denne bacheloroppgaven. Videre vil spørsmålet kaste et søkelys på hvorfor mangfold i pensum er essensielt i et fag som sosiologi. Det andre forskningsspørsmålet vil kunne se på hvorfor pensum er slik det er, med forankring i de belyste teoriene. Til slutt vil det aktualisere hvordan jeg som student og forsker trenger å bevisstgjøre mitt forhold til pensum, fordi det i min kontekst vil kunne ha betydning for mine egne oppfatninger om sosial ulikhet. I tillegg vil det kunne si noe om hvordan pensum imøtekommer begrepet om mangfold, og korrelasjonen mellom forfattere og temaene som er inkludert.

Hvorfor er dette viktig, kan du nå spørre deg? Det å avdekke hvordan det sosiologiske pensum ser ut innholdsmessig og i relasjon til forfattere ved et norsk universitet er noe vi må forholde oss til. Det sier noe om hvem pensum legger vekt på i positiv forstand, og hvem det dermed går negativt utover. I neste del av denne oppgaven vil jeg presentere teorier rundt ulikhet, og det i form av interseksjonalitet og avkolonisering av akademia.

2.0 Teorier om annengjøring

Innledningsvis foretok jeg en begrepsavklaring på hva som menes med mangfold, og hvorfor dette er et relevant tema. Nå vil jeg dykke dypere i hva som kan forklare hvorfor mangfold og inkludering er så betydningsfullt for hva som inkluderes i faglitteraturen. Selv om det er viden kjent at mangfold er verdifullt, trengs det fortsatt formelle forklaringer på hvorfor, for at denne forskningen skal være til gagn for innsikt og forståelse. Jeg har derfor valgt ut interseksjonalitet og avkolonisering av academia som teorier innen annengjøring. For i det hele tatt å forklare viktigheten av mangfold, er det først fruktbart å se nærmere på begrepet annengjøring.

«We do not like outsiders or people who are different from us” (Kagedan, 2020, s. 11). Dette sitatet fra *The Politics of Othering* (2020) er en god oppsummering på essensen i annengjøring: Å mislike det ulike (s. 11). Hva som er ulikt, forstås ofte som det motsatte av det *normale*, altså det som ses på som det herskende, legitime, og objektive i et samfunns ulike institusjoner. Annengjøring skjer når man blir rangert under andre i samfunnets hierarki på grunn av egne, iboende kvaliteter. Denne hierarkiseringen fører til ulikhet (Ohls, 2019, s. 21). Dahl (2015) poengterer at annengjøring fremmedgjør og ekskluderer grupper av mennesker som er ulike den dominerende i sin kontekst. Dermed blir «de» sett på som mindrestående i samfunnet (s. 70).

Det er mange måter å bli annengjort på, og mange av måtene overlapper hverandre. Dette fører oss til en av annengjøringens teorier, nemlig interseksjonalitet. Før jeg presenterer denne teorien, vil jeg presisere en bevisst avgjørelse om å bruke «andres» teorier for å svare på problemstillingen. Med dette tar jeg inspirasjon fra Muhammad Yunus’ drivkraft om å bruke kategoriseringer som blant annet kjønn og etnisitet for å løse problemer, istedenfor at de blir brukt som problematiserende faktorer (Collins & Bilge, 2016, s. 59). Jeg vil derfor snu den trenden jeg så etter videregående – hvor menn var i sentrum av og på pensum – på hodet. Ettersom de forklarte samfunnet ut fra sitt mannlige perspektiv, vil jeg gå motsatt og gi rom til kvinners perspektiver, til kolonisertes perspektiver, til de *andres* perspektiver for å forklare hvordan pensum er avspeilet med tanke på mangfold.

2.1 Situert kunnskap

Oppgaven startet med en subjektiv anekdote fra mine skoleår. Donna Haraway har utfordret tanker om dikotomien mellom subjektivitet og objektivitet, og problematiserer den vestlige

ideologiens forståelse rundt den (1988, s. 582-583). Hun utdyper at objektivitet er konstruert og at man ikke kan se objektivt på vitenskap, kunnskap og verden rundt seg om man forstår objektivitet slik den vestlige verdens kultur gjør kall på den. Dette er fordi man ikke kan inneha alle forskjellige samfunnsposisjoner som er strukturert av blant annet kjønn og rase på en gang (s. 583, 586). Det er simpelthen umulig å ha en objektiv oppfatning av hvordan det er å være en muslimsk kvinne når man selv har et utgangspunkt som norsk mann, fordi man aldri har opplevd å leve som muslimsk kvinne. Haraway hevder i stedet at all kunnskap er situert, altså at hver situasjon kunnskapen befinner seg i, må kontekstualiseres for at man skal kunne dra noe faktisk nytte av den. Kunnskap har derfor alltid en form for subjektivitet, og må forstås fra mange hold (Mortensen et al., 2008, s. 126). Ens subjektive forhold til kunnskap er alltid delvis, og hevder derved ikke å være noe mer enn nettopp det man kan situere seg selv i (Haraway, 1988, s. 583, 586). At kunnskap skal begripes fra flere hold oppfordrer til en kompleks forståelse av hvordan man kan få innsikt i ulike situasjoner. Denne kompleksiteten støtter seg på at det er flere faktorer som spiller inn på hvordan ens situerte kunnskap får liv, og dette henger sterkt i tråd med interseksjonalitet.

2.2 Interseksjonalitet

Som nevnt ovenfor handler situert kunnskap om kontekstualisering. Jeg som elev følte meg mindre verdt på grunn av mitt kjønn, mens andre vil kunne føle seg mindre verdt på grunn av andre, og flere faktorer. Interseksjonalitet handler om hvordan menneskers ulike faktorer, som klasse, kjønnsidentitet og etnisitet krysser hverandre og sammen påvirker og bestemmer våre livsbetingelser (Orupabo, 2014, s. 331). Begrepet ble innført av menneskerettighetsforkjemperen Kimberlé Crenshaw, og er inspirert av de antirasistiske bevegelsene som fant sted i USA i den siste halvdel av 1900-tallet (Gordon, 2016, s. 341). Collins & Bilge (2016) identifiserer seks hovedideer i et interseksjonelt rammeverk, som skal være til hjelp for å forstå kompleksiteten rundt mennesker.

Den første ideen er at interseksjonalitet handler om sosial ulikhet, og hvordan denne ulikheten oppstår som et resultat av at mange av våre ulike faktorer samtidig påvirker hvilke utsikter vi har i samfunnet. Sosial ulikhet er et resultat av kombinasjonen av slike faktorer. Den andre ideen bygger på konseptet om makt. Her hviler tanken på at livene våre blir formet av maktrelasjoner som får betydning via sine kryssninger, slik som rasisme og sexisme, men også på tvers av ulike maktsystemer, som strukturelle eller kulturelle maktforhold. Den tredje omkranser relasjonalt, og hvordan sammenkoblingen mellom våre ulike faktorer

konstituerer sosial ulikhet (Collins & Bilge, 2016, s. 25-27). Her introduseres et «både/og»-tankesett, som vil si at man utforsker hva som knytter enheter sammen. Denne ideen er essensiell for interseksjonalitetsbegrepet, fordi den støtter seg på antakelsen om at verden og vår virkelighet er såpass kompleks at det blir umulig å forklare sosial ulikhet kun ut fra én faktor. Den fjerde er kontekstualisering; man må hele tiden være klar over at en historisk kontekst vil påvirke hvordan vi tenker om gitte situasjoner. Den femte omhandler at interseksjonalitet som analytisk rammeverk tar for seg en kompleks forståelse av verden ved at sosial ulikhet, makt, relasjonalitet, og sosial kontekst hele tiden sammenflettes og er gjensidig avhengige av hverandre. Den sjette og siste ideen Collins & Bilge (2016) lister opp, berører sosial rettferdighet. Her spiller ulike perspektiver på hvordan man ser på situasjoner inn. En gitt situasjon trenger nødvendigvis ikke å være urettferdig i seg selv, men fortsatt kan diskriminerende faktorer gjøre den ulik for svært mange (s. 28-29).

Disse seks ideene danner et rammeverk på hvordan man kan bruke interseksjonalitet i en analytisk studie. Et hovedpoeng fra Orupabo (2014) er at kombinasjonen av ulike faktorer (kompleksitet og relasjonalitet) som helhet representerer mer enn det de enkeltstående faktorene ville gjort for seg selv (s. 331). La oss ta et eksempel fra sosiologien for å illustrere interseksjonalitetens tankegang:

Sissel Rosland påpeker at sosiologi som fag lenge handlet om «menn som skrev om menn» (Mortensen, et al., 2008, s. 168). Med kjente sosiologer som Durkheim, Marx og Weber kan man bruke relasjonalitetsideen, kontekstualiseringsideen og ideen om makt til å si at sosiologi handlet om *hvite menn* som skrev om andre menn. Fra Aamotsbakken & Knudsen (2011) kommer det fram at interseksjon som begrep benyttes til å forklare hvordan flere sosiokulturelle kategorier knyttes sammen på en måte som er av betydning i relasjon til akkurat dette med makt (s. 85). Tilfellet med *hvite menn* nevnt ovenfor, er en forklaring på slike sosiokulturelle kategorier som må forstås i relasjon til sosiologiens kontekst, og hvordan dette fører til sosial ulikhet. Interseksjonalitet handler altså om hvordan man kan forklare maktulikhet i relasjon til ulike kategorier, som blant annet kjønn, rase og etnisitet. Ved å bruke interseksjonalitet som teori, vil man kunne danne en analysemulighet for å se på de hierarkiene som finnes i forskjellige samfunnsmessige institusjoner (s. 89). Det vil og kunne gi en forklaring på hvordan mangfold kan være en mangelfull ressursutnyttelse. En annen teori som kan gi en begrunnelse for dette, er avkolonisering av akademia.

2.3 Avkolonisering av akademia

Interseksjonalitetens inspirasjonskilde er blant annet den postkoloniale feminismen, som setter sitt studiefelt i kjønn, rase og etnisitet (Aamotsbakken & Knudsen, 2011, s. 87). Denne tilnærmingen vil nå bli presentert i den neste seksjonen av oppgavens teoriled.

For å forklare avkoloniseringen av akademia som tilnærming til lærestoff, må man først forklare dets teoretiske utgangspunkt. Avkolonisering springer ut fra begrepet om kolonialitet. Studentenes og Akademikerne Internasjonale Hjelpfond (SAIH) forklarer i sin verktøykasse (2020) kolonialitet som «hvordan maktrelasjoner og kunnskapssynet som ble konstruert under kolonitiden fortsatt former dagens samfunn og kunnskapsproduksjoner» (s. 8). Kolonitiden er som kjent den historiske perioden hvor europeiske statsmakter erobret forskjellige stater utenfor det europeiske kontinentet, og da særlig det sør-amerikanske, sør-øst asiatiske, og etter hvert det afrikanske kontinentet. Kolonimaktene utnyttet både de naturlige ressursene som var tilgjengelig i de nye landområdene, men også menneskene som bodde der, og tvang inn sin politikk og kultur i det som kalles imperialismen (Knudsen, 2021).

Det er denne påtvungne påvirkningen fra de europeiske statsmaktene som har ført til såkalte postkoloniale teorier, der man studerer hvordan denne tiden har påvirket og fortsatt påvirker verden. Denne innflytelsen har ført til en meget ujevn maktfordeling mellom det globale nord (de gamle kolonimaktene), kontra det globale sør (de koloniserte). Det er det globale nord sin herskende definisjonsmakt i hva som er gyldig og «objektiv» kunnskap og vitenskap som er roten til sosial, politisk og økonomisk ulikhet mellom nord og sør. Ikke minst er problemstillingen de postkoloniale teoretikerne stiller, den diskursive definisjonsmakten det globale nord sitter med – hvordan man ser verden og virkeligheten situerer seg i et europeisk perspektiv (Mortensen et al., 2008, s. 194). Kunnskapen som det europeiske tradisjonsperspektivet har bidratt med, er flott i seg selv, og har bidratt til mye innenfor samfunnsvitenskapen. Når det globale nord står i sentrum for all vitenskapelig kunnskap, derimot, blir kunnskap fra andre steder i verden ansett som mindre verdifull (SAIH, 2020, s. 20). Verden påvirkes ennå av kolonitidens historie, der det globale nord er hierarkisk sett høyerestående enn det annengjorte globale sør, hvis diskurser ikke er likestilte sin motpart (Mortensen, 2008, s. 194-195). Det er fra disse postkoloniale studiene at prosjekter rundt avkolonisering har sprunget ut.

Avkolonisering innebærer at man må gjøre kolonialismens konsekvenser for annengjorte mennesker og samfunn synlige, slik at man kan fremme mangfold og andres

perspektiver (SAIH, 2020, s. 21). Det krever at man erkjenner at det hegemoniske koloniale perspektivet om verden blir erstattet av en mangesidig kunnskapsproduksjon (s. 20). Dette hegemoniet har ført til at perspektiver fra andre deler av verden ikke anses som like legitime, vitenskapelige, for ikke å snakke om objektive med mindre de får støtte i fra den vestlige kunnskapsproduksjonens legitimeringsbestemmelseslupe (s. 20).

Avkolonisering vil derfor bryte ned dette hegemoniet, og dette gjelder i aller høyeste grad innen akademia. SAIH konstaterer at all kunnskap er situert ved at den er preget av den konteksten den er produsert i (2020, s. 21). Når det akademiske feltet kun viser fram hvite menns historier og prestasjoner, bygger dette på hegemoniet som det globale nord allerede har etablert (s. 29). Det avkolonisering av akademia vil at vi skal forstå, er at vi blir foret med for mye kunnskap fra en side av verden. Dette gir ikke en rettferdig representasjon av all kunnskap, og det gir et skjevt bilde på hvordan virkeligheten kan se ut (s. 26, 31). Dette gjelder og for feminismen. Også her er det de hvite kvinners stemmer som teller og gjelder mest (s. 18). Ved å avkolonisere akademia kan de ulike fenomenene som studeres i for eksempel sosiologi virkelig studeres og diskuteres fra *ulike* synsvinkler, slik Universitetet i Stavanger forteller meg at jeg skal kunne klare. Det at vi gjør oss bevisste de maktrelasjoner som allerede eksisterer på grunn av et kolonisert akademia, er viktig for at en diskusjon om avkolonisering kan gjøres så fruktbart som mulig.

For å utfordre kolonialismens preg på akademia er derfor produktivt å se på sosiologifagets innhold og tema med et kritisk blikk, slik at man kan være seg bevisst hvem de perspektivene man leser om gjelder for (SAIH, 2020, s. 21). Dette vil være med oss videre i denne oppgaven, inn i metode- og empirikapitlet.

3.0 Metode

Jeg har valgt en blanding av kvantitativ og kvalitativ teoridrevet innholdsanalyse som metode for denne oppgaven. I denne kontekst vil metoden gjøre slik at jeg kan se på det sosiologiske pensum gjennom ulike kategoriseringer tatt ut fra mine valgte teorier (Hsieh & Shannon, 2005, s. 1277). På den måten vil teoriene om interseksjonalitet og avkolonisering av akademia kunne stå i sentrum for datainnsamlingen min, slik at oppgaven holder seg innenfor *de andres* syntese. Jeg bruker metoden kvantitativt for å få fram direkte målbare data på hvordan pensumet er fordelt på ulike forfattere. Samtidig bruker jeg den kvalitativt for å analysere hvilke temaer som har fått størst plass i pensum (Ringdal, 2018, s. 24). Hva kjennetegner så en innholdsanalyse?

3.1 Innholdsanalyse

En innholdsanalyse kan både være av kvantitativ og kvalitativ art. I mitt tilfelle vil den inneha begge aspekter. Innholdsanalyse er i følge Hsieh & Shannon (2005) en metode som har tilbøyeligheter for å være både intuitiv, fortolkende, og systematisk i sin tilnærming til datamaterialet (s. 1277). Denne formen for analyse vil, som tittelen tilsier, se på innholdet i en tekst for en bestemt grunn. Selv om denne metoden har et preg av kvantitativhet i seg, vil den og inneholde kvalitative kvaliteter ved at jeg subjektivt må tolke hva hovedinnholdet i ulike tekster er (Hsieh & Shannon, 2005, s. 1278)

Grunnen til at jeg har valgt denne formen for metode, ligger i at jeg vil analysere hvordan mangfoldet i det sosiologiske pensum er representert i sitt innhold. Metoden er i tillegg teoridrevet. Det vil si at den knytter seg opp mot teoridelen i oppgaven, som igjen er avledet av problemstillingen jeg vil utforske (Fauskanger & Mosvold, 2014, s. 135). Teorien i en slik metode vil veilede de dataene jeg samler inn, og diskusjonen rundt dem (Hsieh & Shannon, 2005, s. 1283).

Innholdsanalysen vil ikke kun ta for seg innholdet i selve tekstene, men også innholdet i hvilke personer som har fått plass i pensumet. Dette er mer av den kvantitative art, og er inspirert av den summative innholdsanalysen. Det som kjennetegner denne formen, er at den kvantifiserer spesifikt innhold for å få en forståelse for den kontekstuelle bruken av dette innholdet (s. 1283). Det innholdet jeg skal kvantifisere, er kategorier tatt ut fra teoriene om interseksjonalitet og avkoloniseringen av akademia. Ifølge Fauskanger & Mosvold (2014) vil en summativ innholdsanalyse ofte se på antall forekomster av bestemte variabler,

og hvordan de blir brukt i sine ulike kontekster (s. 130-131). I mitt tilfelle vil variablene av denne art være interseksjonelle kategorier som kjønn og etnisitet, samt avkoloniserende variabler av det globale nord og det globale sør.

3.2 Utvalg

Det som skal gjøres rent metodisk med de foreliggende data er å måle mangfold ut ifra visse egenskaper. Jeg kan derimot ikke ta for meg hele det sosiologiske pensumet ved alle universiteter i Norge, da dette vil kreve lang tid både for kategorisering, men særlig for tolkning av innholdet. Derfor trekker jeg ut et utvalg for å spare tid, og for å få analyserte dataene raskere. Utvalget jeg trekker, er ment å representere et større spenn enn det som faktisk er med i undersøkelsenheten, slik at jeg kan generalisere ut fra det (Halvorsen, 2018, s. 154 og Ringdal, 2018, s. 208).

Det er i alt elleve universiteter og/eller høyskoler som tilbyr bachelor i sosiologi i Norge. Jeg har trukket ut studiet ved Universitetet i Stavanger som representant, fordi dette er lett tilgjengelig for meg ettersom jeg fortsatt går på studiet. Røkkum (2016) fremhever at valg av metode og dets elementer ikke bare bør reflektere problemstillingen, men også være gjennomførbart rent praktisk.

Jeg har også trukket et utvalg innad i sosiologibachelorens pensum. Utvalget er konsentrert til de obligatoriske fagene vi har hatt, som har mer eller mindre rent sosiologisk innhold (teorier og perspektiver). I tillegg har jeg valgt bort Offentlig politikk og administrasjon, selv om dette er et av de obligatoriske fagene i studieløpet 2019-2022. Grunnen til dette, er at jeg tolker dette faget som mer forbundet med statsvitenskap, og jeg vil som presisert kun dykke ned i fag som er spesifikt sosiologisk innholdsmessig. Det er altså etter min egen vurdering av at Offentlig politikk og administrasjon ikke lever godt nok opp til validitetskravet jeg stiller, at jeg utelater det.

Jeg har derfor behandlet de følgende fagenes pensum:

- Sosiologisk teori: Klassiske perspektiver
- Sosiale relasjoner og institusjoner
- Samfunnsstruktur i endring
- Sosiologisk teori: Nyere perspektiver
- Kultursosiologi
- Organisasjonsteori

- Arbeidslivssosiologi

Alle disse emnene var obligatoriske ved oppstartsemester i 2019, da jeg startet studieforløpet. Jeg føler det er viktig å presisere dette ettersom det vil foreligge variasjoner i pensum fra tidligere og senere oppstartdato. Den totale mengden tekster som står for empirien min er relativt stor, med totalt 5200 sider, fra 12 bøker, 52 bokkapitler og 44 artikler. Jeg har skjematiskert dataene ut fra ulike kategoriseringer, som blir belyst i den neste seksjonen.

3.3 Kategorisering

Hsieh & Shannon (2005) mener at en innholdsanalyse typisk starter med å identifisere samt se på mengden av spesifikke kategorier, for å utforske bruken av dem (s. 1283). Dette stemmer også i mitt tilfelle, da jeg har valgt ut visse parametere som skal skjematiskere innsamlingen av dataene. Jeg har definert hvilke variabler som skal være med i forkant, og variablene er inspirert av teoriene om annengjøring.

I utgangspunktet ville jeg ta for meg hele syv variabler i skjematiskeringen av *hvem* som skriver innholdet i pensum: forfatterens nasjonalitet, hvilken etnisitet forfatteren har, hvilken kjønnsidentitet forfatteren har, hvem forfatteren selv refererer mye til i sin tekst, hvilket år teksten er skrevet, antall sider forfatteren har fått i pensum, og hovedtemaet i tekstene. Etter hvert som jeg begynte å se på de forskjellige tekstene og forfatterne bak dem, ble det derimot klart at jeg ikke ville finne ut av alle disse kategoriene kun ut fra en summativ og teoridrevet analyse. Spesielt ville kjønnsidentitet bli utfordrende, ettersom det ikke kommer fram fra hverken teksten eller kun forfatterens navn hva det kunne være. Årstall viste seg for meg å ikke være av den relevans jeg tenkte den kunne være, samt referanse til andre sosiologer forfatteren foretar seg, ville tatt for stor plass og lang tid til å inkludere her.

Ettersom jeg så at det ble vanskelig å avsløre eller evaluere visse av disse kategoriene, har de variablene jeg har inkludert vært de som jeg enkelt kan samle inn kun ved å se på forfattere og innhold. Kategoriene knyttet til forfattere, eller enhetene, er derfor de følgende variablene:

- Forfatterens kjønn: Kjønnsvariabelen vil kunne si noe om hvor stor plass de mannlige sosiologene får, kontra de kvinnelige.

- Forfatterens etnisitet: Etnisitet vil si noe om minoritetsgrupper får like mye rom som majoriteten.
- Forfatterens perspektiv – det globale nord og det globale sør: Forfatterens perspektiv vil si noe om hvilken kunnskapsproduksjon som får mest plass i pensum. Med globale sør mener jeg land som ligger utenfor Europa og Nord-Amerika, lik det Dados & Connell definerer det som (2012, s. 12).
- Hvor stor plass i pensum forfatteren får: Sideantall konkretiserer hvor stor plass sosiologen, teorien eller perspektivet innehar. Dette kan igjen gi en tolkning av hvor viktig bachelorprogrammet mener sosiologen, teorien eller perspektivet er.

Jeg skulle gjerne hatt med flere kategorier som går under interseksjonalitet, slik som funksjonshemming og klasse. Dette er variabler som er vanskelige å innhente med mindre forfatteren situerer seg spesifikt i tekstene, og derfor ble også disse valgt bort. Med tanke på forfatterens kjønn, er det her viktig å presisere at jeg tok navnene deres som indikatorer for det valgte kjønn, selv om jeg vet at det nødvendigvis ikke betyr at det er som mann eller kvinne de ulike forfatterne definerer seg selv som. I henhold til selve tekstene så jeg på følgende variabler:

- Hva skriver de om: Tekstenes temaer vil vise hva som det legges mest vekt på i hvert fag.
- Hvor stor plass hvert tema har: Antall sider hvert tema får vil støtte opp om hva det legges mest vekt på.

Alle disse variablene, både fra enhetene og fra innholdet, er valgt ut fordi jeg mener de kan belyse hvordan bachelorprogrammet i sosiologi fremmer ulike personers teorier og perspektiver. Halvorsen (2018) poengterer at det å bruke kategorisering av temaer vil gi en mer oversiktlig, noe det gjorde for min del (s. 173). Da jeg skulle analysere pensum, identifiserte jeg disse variablene for å operasjonalisere de i henhold til teoriene jeg har valgt (Hsieh & Shannon, 2005, s. 1281). Det jeg mener med dette, er at variabler som kjønn, etnisitet, perspektiv, tema, og hvor stor del av pensum hvert enkelt tema har, kan si noe om mangfoldet i det sosiologiske pensum.

3.4 Framgangsmåte

Jeg tok for meg et fag om gangen, og brukte pensumverktøyet Leganto for å hente fram de forskjellige tekstene. Ellers hadde jeg bøkene fysisk foran meg. Først skrev jeg ned tittelen til hver tekst, med forfatterens navn, i et Word-dokument. Deretter gikk jeg inn i hver tekst, en etter en, og skrev ned sideantall, forfatterens antatte kjønn, etnisitet, og hvilket år teksten kom ut. Jeg brukte forelesningsplanen til det enkelte faget som referansepunkt for å kryssjekke at jeg hadde inkludert alle tekstene på pensum. Etter dette skumleste jeg gjennom tekstene, og skrev ned stikkord underveis. Jeg brukte også gamle notater for å friske opp minnet i hva den spesifikke tekstens essens var. Arbeidslivssosiologi er det eneste faget jeg ikke hadde lest pensum fra før, så her brukte jeg lenger tid på å finne ut av hva tekstenes hovedtema var. Da dette var gjort, kategoriserte jeg faget inn i ulike hovedtemaer, og brukte foreleserens forelesningsplan som guide. Etterpå gikk jeg så over Word-dokumentet jeg hadde for det enkelte fag, og klassifiserte hver tekst inn i temaer. Til slutt skrev jeg opp en oppsummeringsliste. Denne inneholdt det totale antall sider faget hadde, hvor mange sider hvert enkelt tema hadde, det totale antallet kvinnelige og mannlige forfattere av tekstene, og hvor mange menn og kvinner som skrev om de enkelte temaene. I tillegg skrev jeg opp hvor ofte et perspektiv fra det globale nord og det globale sør ble skrevet fra i hvert tema.

Denne prosedyren benyttet jeg meg av i hver av fagene, slik at jeg til slutt hadde syv forskjellige Word-dokumenter med notater fra alle fag, alle forfattere, og alle tekstene. Innsamlingsdelen av arbeidet mitt tok relativt lang tid, ettersom det var mange tekster å se gjennom.

Da innsamlingen av data fra de forskjellige fagene var gjort rede for, laget jeg et Word-dokument hvor jeg summerte opp alle fags forfatter, temaer, og tekster i ett, slik at sosiologiprogrammet samlet sett ble oppsummert. Ut fra datainnsamlingen, produserte jeg forskjellige datamatriser og diagrammer for å gi både meg selv og leseren en lettere måte å se variablenes variasjon.

3.5 Metodens vitenskapelighet

Jeg synes det er nærliggende å foreta en kritisk evaluasjon av den benyttede metoden for denne oppgaven. Dette er fordi det kan være utfordrende å få en god overenstemmelse mellom teoriene og de innsamlede dataene på grunn av hva jeg som forsker selv mener er innholdsmessig relevant eller ei (Halvorsen, 2018, s. 67). Ved å bruke en kvantitativ metode knyttet opp mot et utvalg, er det innforstått at det nødvendigvis ikke vil representere Norges

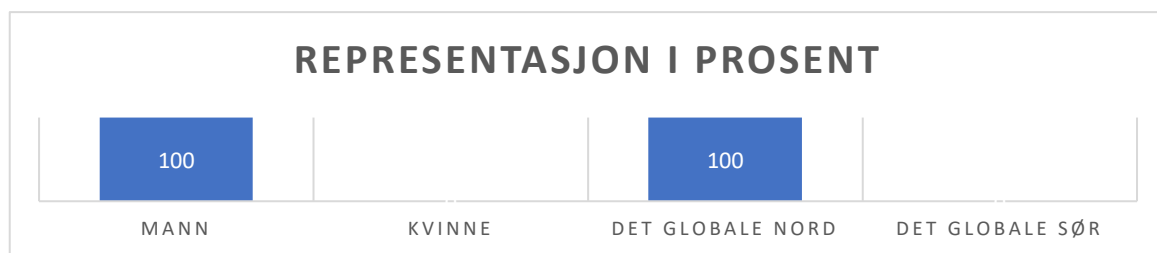
universiteter og høyskoler i ett som sådan, og at det kan variere fra universitet til universitet hva slags innhold det finnes i de ulike pensumlistene. Likevel vil det si noe om UiS' prioritering. Dessuten kan de kategoriene jeg har valgt, resultere i at jeg måler litt for lite i relasjon til hva problemstillingen egentlig spør etter (s. 69). For eksempel kunne flere kategorier, slik som klasse og alder, gjort avspeilingen av pensummangfoldet ennå tydeligere. Samtidig gir de kategorier jeg har tatt med, et bilde av hvordan institusjonen fordeler pensum.

Videre kan det være mulighet for at feilkilder har forekommet, fordi jeg kan ha feilregistrert data, slurvet i innsamlingsfasen, eller oversett viktige elementer fordi datainnsamlingen er så stor (s. 68, 208). I en innholdsanalyse kan det være utfordrende å tolke hva som er ulike hovedtema. En annen undersøkelse ville muligens presentert pensum med andre tematitler enn min, ettersom hver tekst er satt sammen av flere og komplekse emner. Fordelen med en slik metode er at den gir meg data som kan produsere generelle tendenser for hvordan mangfold er avspeilet. Den sier derimot ikke noe om folks opplevelser og forståelsesrammer rundt disse tendensene.

4.0 Resultater

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere resultatene av den empiriske innsamlingen. Samtidig vil jeg trekke fram og forklare de mest relevante variablene som belyser problemstillingen. Resultatene vil bli presentert i datamatriser, med mindre det er noe som vekker spesiell innholdsmessig interesse. Underseksjoner vil bli delt opp etter de spesifikke fagene, og til slutt vil jeg oppsummere statistikk fra hele pensum. Deretter skal problemstillingen bli diskutert i den følgende delen. All datainnsamling viser resultater prosentvis.

4.1 Sosiologisk teori: Klassiske perspektiver

Graf 1.1

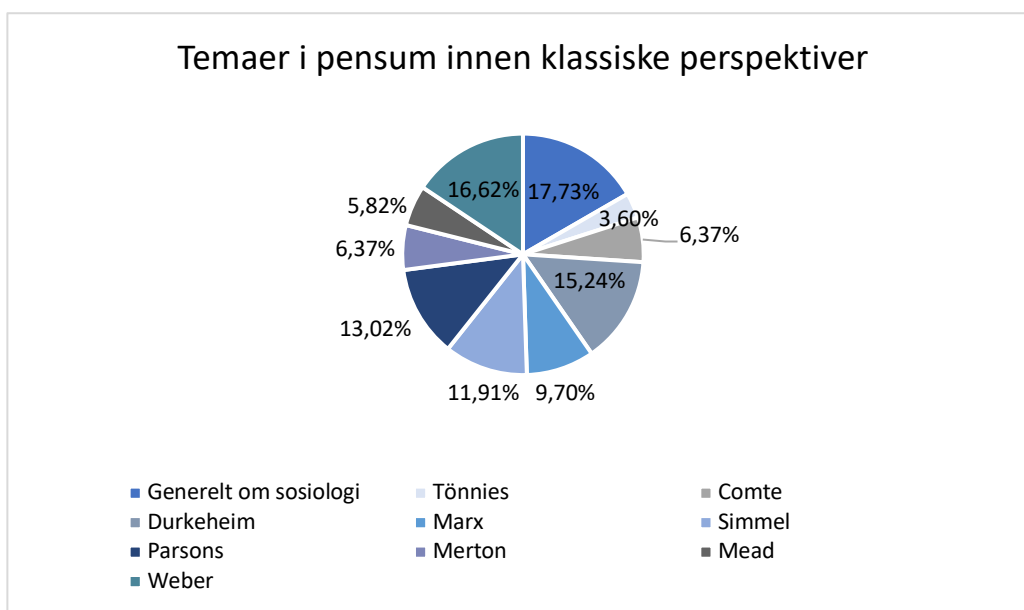
Fra graf 1.1 kan vi se at 100% av pensum innen klassiske perspektiver er skrevet av menn som kommer fra det globale nord. Dette funnet er interessant ettersom det viser klart at dette faget mangler mangfold.

Fra pensumkapittelet «What is sociology» (Giddens & Sutton, 2013, s.19) ser vi følgende sitat:

whose work has intrinsic merit. Very few women or members of minority ethnic groups had the opportunity to become professional sociologists during the 'classical' period of the late nineteenth and early twentieth century. In addition, the few who were given the opportunity to do sociological research of lasting importance have frequently been neglected. Important scholars such as Harriet Martineau and the Muslim scholar Ibn Khaldun have attracted the attention of sociologists in recent years.

Sitat 1.1

Dette sitatet forteller oss at *de andre* i sosiologien, altså de som ikke var del av den etablerte kanon, hadde få muligheter til å dyrke sitt arbeid i denne tiden. Det kommenterer videre at selv om det eksisterte sosiologer av annet kjønn, hudfarge eller etnisitet, ble de skrevet i glemmeboken. Dette sitatet er bemerkelsesverdig, fordi her har forfatterne selv reflektert rundt hvorfor det mangler mangfold fra denne tiden. De gjør leserne oppmerksomme på dette, og forteller oss at sosiologi som akademisk fag og lære har ignorert flere ulike stemmer opp gjennom tiden.

Graf 1.2

Graf 1.2 viser de ulike hovedtemaene innen klassiske perspektiver. Som sitat 1.1 poengterte, kan vi og bemerke at det stemmer at kanon består av menn fra det globale nord ved å se på de ulike hovedtemaene her. Alle sammen er kjente hvite, mannlige sosiologer.

4.2 Sosiale relasjoner og institusjoner

Sosiale relasjoner og institusjoner	Antall sider	Kvinner	Menn	Globale nord	Globale sør
Generelt om sosiologi	13 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Kanon	9 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Teoretiske perspektiver	17 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Makt og ulikhet	15 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Kjønn	5 %	80 %	20 %	100 %	0 %
Kultur	12 %	0 %	100 %	100 %	0 %

Sosiale bevegelser	2 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Økonomi & makt	10 %	0 %	100 %	100 %	0 %
Framtiden & globalisering	6 %	40 %	60 %	100 %	0 %
Det moderne samfunn	11 %	0 %	100 %	100 %	0 %

Datamatrikse 1.1

Som fra forrige fag, er det klare tall på at menn fra det globale nord dominerer pensumsopplutningen. Det eneste temaet hvor kvinner er i førersetet omhandler kjønn. Likevel ser vi at dette temaet kun utgjør 5% av det totale antall sider i dette faget. Temaet om teoretiske perspektiver er igjen kun skrevet av menn om mannlige sosiologers teorier, slik som konfliktteorien fra Marx, symbolsk interaksjonisme fra Goffman, forstående sosiologi fra Weber, og kritisk sosiologi fra Habermas. Også temaet jeg har kalt kanon konsentrerer seg om de samme sosiologene som i klassiske perspektiver. Innen makt og ulikhet påpeker forfatteren at ulikhet «kan ha opphav i andre forhold, som kjønn, religion eller etnisitet» (Schiefløe, 2019, s. 242). Han drar oss inn i konsekvenser av ulikhet i en norsk kontekst, med kryssninger mellom innvandring og ulikhet, samt kjønn og ulikhet. Under sosiale bevegelser blir feminisme og queerteori nevnt, men er skrevet av en hvit mann fra Nord-Amerika. Fra temaet fremtiden og globalisering er det en 40% opplutning av kvinnelige forfattere, som tar for seg situering, men her med media i det moderne samfunn som hovedanliggende.

4.3 Samfunnsstruktur i endring

Samfunnsstruktur i endring	Antall sider	Menn	Kvinner	Globale nord	Globale sør
Sosial mobilitet	6,11 %	83,33 %	16,67 %	100,00 %	0,00 %
Makt	3,66 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
Velstandssamfunnet	13,80 %	80,00 %	20,00 %	100,00 %	0,00 %
Etnisitet	8,55 %	50,00 %	50,00 %	100,00 %	0,00 %
Kriminalitet	9,65 %	66,67 %	33,33 %	100,00 %	0,00 %
Helse	31,14 %	62,50 %	37,50 %	100,00 %	0,00 %
Utdanning	4,88 %	80,00 %	20,00 %	100,00 %	0,00 %
Kjønn	9,16 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %
Velferdsstaten	7,45 %	50,00 %	50,00 %	100,00 %	0,00 %
Arbeid	5,62 %	66,67 %	33,33 %	100,00 %	0,00 %

Datamatrikse 1.2

Innenfor dette faget ser vi fra datamatrikse 1.2 at det er 10 hovedtemaer. Selv om hvert tema inkluderer kategorier som kjønn, etnisitet, og helse, har hovedboken i dette faget også en mer interseksjonalistisk tilnærming i at alle disse temaer krysser vei med det overordnede emnet ulikhet – som gjenspeiles i alle kapitlene i særutgaven av *Det norske samfunn* (Frønes & Kjølrsrød, 2017). Et interessant funn fra dette faget er at vi kan se at i temaet om kjønn, er det kun kvinner som har skrevet om, mens i temaet makt og ulikhet kommer tekstene kun fra menn. Kategorier fra det globale sør glimrer med sitt fravær i alle hovedtemaene, da dette faget retter seg sterkt mot det norske samfunn.

4.4 Sosiologisk teori: Nyere perspektiver

Nyere perspektiver	Antall sider	Kvinner	Menn	Globale sør	Globale nord
Teoriinnføring	9,95 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Mikrointeraksjonisme	20,56 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Rational Choice	11,11 %	25,00 %	75,00 %	0,00 %	100,00 %
Strukturasjonsteori	4,64 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Pierre Bourdieu	8,46 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Fransk pragmatisme	9,12 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Jürgen Habermas	8,29 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Den nye moderniteten	16,09 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Poststrukturalisme	11,77 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %

Datamatrikse 1.3

Faget om nyere perspektiver bygger på faget om klassiske perspektiver. Som sin forgjenger er dette faget snever i sin mangfoldighet, som vi kan se ut fra datamatrikse 1.3. Det er ingen perspektiver fra det globale sør, temaene i faget forholder seg mye til mannlige sosiologer, og kun én kvinnelig forfatter er representert ut av de totalt 27 forfatterne. Dette resulterer i kun 17 sider skrevet av en kvinne, hvorav hele pensum i dette faget er på 726 sider.

Et videre bemerkelsesverdig funn er at en av dets hovedbøker inneholder et kapittel

som heter «Dorothy E. Smith: En feministisk syntese» - og omhandler det forfatteren kaller «annenhetens sosiologi» (Aakvaag, 2012, s. 201). Dette kapitlet er kun ett av to kapitler i hele boken som *ikke* var på pensumlisten det semesteret.

4.5 Kultursosiologi

Kultursosiologi	Antall sider	Menn	Kvinner	Globale nord	Globale sør
Kroppslig kapital	8,16 %	66,67 %	33,33 %	100,00 %	0,00 %
Mikrososiologi	5,79 %	100,00 %	0,00 %	0,00 %	100,00 %
Bourdieu	19,88 %	85,71 %	14,29 %	100,00 %	0,00 %
Det sterke programmet	6,38 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
Kunstverden	14,84 %	50,00 %	50,00 %	100,00 %	0,00 %
Norges perspektiv	25,35 %	87,50 %	12,50 %	100,00 %	0,00 %
Kulturell kapital	7,27 %	66,67 %	33,33 %	100,00 %	0,00 %
Repertoarteori	12,31 %	71,43 %	28,57 %	100,00 %	0,00 %

Datamatrise 1.4

Nevneverdige tall herfra er mikrososiologiens 13% representasjon fra det globale sør, som senterer seg rundt argentinsk «high culture» i operasammenheng. Fagets resterende 87% går igjen i et perspektiv fra det globale nord. Videre er Pierre Bourdieu meget sentral figur i faget, med en samlet del av pensum på over 35%.

4.6 Organisasjonsteori

Organisasjonsteori	Antall sider	Menn	Kvinner	Globale nord	Globale sør
Organisasjon i antropocen	33,97 %	78,57 %	21,43 %	100,00 %	0,00 %
Byråkrati	24,26 %	71,43 %	28,47 %	100,00 %	0,00 %
Post-byråkrati	9,71 %	60,00 %	40,00 %	100,00 %	0,00 %
Organisasjon som institusjon	4,50 %	66,67 %	33,33 %	100,00 %	0,00 %
Organisasjonskultur	8,49 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %
Organisasjonsperspektiver	3,47 %	83,33 %	16,67 %	100,00 %	0,00 %
Organisasjon som myte	12,82 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %

Datamatrise 1.5

Datamatrise 1.5 viser en større representasjon av kvinner tvers gjennom temaene enn i flere av de andre fagene. Perspektiver fra det globale sør, derimot, viser samme tendenser som er

gjennomgående for sosiologifagene, nemlig at de er fraværende. Det er særlig en situering fra en norsk og amerikansk sammenheng i dette faget.

4.7 Arbeidslivssosiologi

Arbeidslivssosiologi	Antall sider	Antall kvinner	Antall menn	Globale sør	Globale nord
Norsk perspektiv	41,08 %	40,00 %	60,00 %	0,00 %	100,00 %
Arbeid, klasse & makt	33,76 %	28,57 %	71,43 %	0,00 %	100,00 %
Arbeid & kjønn	7,96 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Arbeid & etnisitet	4,14 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Teoretiske perspektiver	23,99 %	50,00 %	50,00 %	11,50 %	88,50 %
Moderne arbeidssamfunn	6,90 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %
Framtidens arbeidsliv	11,04 %	20,00 %	80,00 %	19,23 %	80,77 %
Perspektiver fra Storbritannia	37,79 %	0,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %

Datamatrikse 1.6

Også dette emnet har generelle tendenser i at det er menn fra det globale nord som er overrepresentert. I hovedtemaet arbeid og kjønn, med sine nesten 8% del av pensum, er det ingen kvinner i det hele tatt som har skrevet, og også her utelates perspektiver fra det globale sør. Det samme gjelder for temaet om arbeid og etnisitet, som bare innehar litt over 4% av pensumet. I teoretiske perspektiver kommer det fram et perspektiv fra det globale sør i det en artikkel tar for seg påvirkning av såkalte «work camps», som utnytter utviklingslands arbeidsforhold. Denne artikkelen er skrevet av en kvinne. Videre har dette temaet et kjønnsbalansert forfatterskap med 50% mannlige, og 50% kvinnelige forfattere. Temaet tar opp nesten 24% av pensumet, hvorav ca. 11% situerer seg i et lys fra det globale sør. Selv om forfatteren skriver om hvordan det globale sør blir negativt påvirket av økonomien det globale nord forkynner, er forfatteren selv ikke fra det globale sør. Innen framtidens arbeidsliv har det globale sør fått en plass, hvor det handler om at det globale nord nå blir mer lik det globale sør. Også her er forfatterne selv situert i en vestlig kontekst, selv om dikotomien mellom det globale nord og det globale sør er i sentrum. Summerer man opp antall prosent av sider hovedtemaene har i dette faget, vil man få over 100%. Dette er fordi mange av temaene fletter seg sammen i de samme tekstene.

4.8 Det totale pensum

Det totale pensum i alle fag	Antall sider	Kvinner	Menn	Globale sør	Globale nord
Sosiologisk teori: Klassiske perspektiver	361	0	9	0	7
Sosiale relasjoner og institusjoner	809	6	19	0	14
Sosiologisk teori: Nyere perspektiver	726	1	18	0	17
Samfunnsstruktur i endring	981	17	33	0	10
Kultursosiologi	724	9	30	2	20
Organisasjonsteori	657	10	37	0	16
Arbeidslivssosiologi	942	11	31	2	12
TOTALT	5200	54	177	4	96

Datamatrise 1.7

Datamatrise 1.7 er ikke prosentvis, men viser det faktiske antallet for å framstille dataene akkurat som de er. Med 5200 sider pensum er kun fire tekster med perspektiver fra det globale sør! Og av i alt 231 forfatterne, er kun 54 av disse kvinner. Denne oppsummeringen viser godt at det sosiologiske pensum har en tung overvekt av menn fra det globale nord, og svært lite mangfold med tanke på de kategoriene som er inkludert i denne forskningen. Bildet det gir det sosiologiske pensum er dermed svært kolonisert, vestlig og hvitt. Temaer som går igjen er de hvor klassiske sosiologer står sterkt, og temaer som berører det interseksjonalitet og avkolonisering av akademia har lav oppslutning i dette studiet ved Universitetet i Stavanger. Spørsmål som nå stiller seg, er hvordan vi kan forstå denne mangelfulle tildelingen av mangfold i pensum, og grunner til hvorfor det kan være slik at de temaer som står sterkest og får mest plass, ikke inkluderer de som har perspektiver og teorier om og fra *de andre*. Dette vil bli diskutert i neste del av denne oppgaven.

5.0 Analyse og diskusjon

Jeg vil i dette kapitlet analysere og diskutere dataene som har blitt presentert i relasjon til mangfoldsspørsmålet og om annengjøring. Som vi har sett, bugner ikke det sosiologiske pensum ved bachelorprogrammet på Universitetet i Stavanger av mangfold i form av ulike perspektiver og andres stemmer. I alle fag er det en overflod av hvite menns stemmer fra det globale nord – men hvordan kan vi forstå dette, og hva gjør dette med min forståelse av ulikhet?

5.1 Vitenskapelig legitimitet

Som vi ser fra empirien, er mye av innholdet og tekstene i pensum situert i en norsk sammenheng. I Arbeidslivssosiologi utgjør den norske konteksten over 41%, og i Kultursosiologi danner det norske perspektivet over 25% av sideantallet. Dette kan jeg for øvrig forstå. Som sosiologstudent kan det være nyttig å prøve å reflektere over hvorfor samfunnet er slik det er, fra en lokal kontekst først. Fra datainnsamlingen kan vi lese at Samfunnsstruktur i endring har særlig Norge som dominant analysefelt. Også temaer innen Sosiale relasjoner og institusjoner er situert her. Fagboken *Mennesker og Samfunn* (Schieffloe, 2018), som innehar en stor del av seksjon 4.2 sine hovedtemaer, er et eksempel hvor man kan se at forfatteren hele tiden situerer seg i det norske samfunn.

Hvis det ikke er det norske samfunn som står i fokus, kan det tolkes fra datainnsamlingen hvor entydige dataene er når det gjelder hvilke synsvinkler de ulike tekstene situerer seg i. Det globale nord står nærmest alene, og fra datamatrikse 1.7 ser vi at hele 96 av de 100 tekstene kun beveger seg i et kunnskapssyn som støtter opp om de postkoloniale teoretikernes tanke om kolonitidens fortsatte påvirkning i verden. Eksempler fra resultatene er blant annet i seksjon 4.5, repertoarteori, som sammenligner amerikanske og franske samfunn, og i seksjon 4.6, om byråkrati og post-byråkrati, hvor rasjonaliseringen av denne formen for organisering endret samfunnet i den vestlige verden. Kun tre av tekstene i hele pensum er lagt til det globale sør sitt perspektiv, og til og med her er to av forfatterne vestlige. Hvorfor er det slik?

Et svar ligger i det teorien om avkolonisering av akademia, som jeg så vidt var innom, forteller oss om kolonialitet. Teorien snakker tydelig om at den kunnskapsproduksjon som settes høyest pris på og har mest relevans i utdanning, er den som produseres fra det globale nord. Derfor må akademikere fra det globale sør verifiseres i det globale nord sitt

forskningsfelt for å kunne bli sett på som likeverdig og få større plass (SAIH, 2020, s. 12; Høiskar, 2020). Det er altså Vesten som sitter i registolen når det gjelder hva som gjelder, med hvilket innhold det gjelder. Innholdet kan riktig nok handle om problemstillinger fra det globale sør, men det produseres fremdeles i nord, sett gjennom Vestens øyne. Dette kan vi se fra datamatrikse 4.7, hvor temaene om teoretiske perspektiver og framtidens arbeidsliv har innhold fra det globale sør. Her er det kanadiere og nederlendere som skriver om kapitalismens grusomme konsekvenser som ses ut fra bygningskollapser, fabrikkbranner og lignende i Sørøst-Asia, Afrika og Sør-Amerika. Bucher (2020) diskuterer hvorfor en avkolonisering har blitt møtt med kritikk, og gjør det kjent at kritikere ser denne forståelsen i kunnskapsproduksjon «som en kontrast til den moderne vitenskapens «standarder for rasjonalitet»» (s. 2). Det er derfor vanskelig for avkolonisert forskning å trenge gjennom. Martinsen (2020) forsvarer dagens koloniale pensum i at norsk sakprosa burde støttes. Samtidig mener han at den eurosentriske innflytelsen pensum har i Norge i dag er rettferdiggjort ettersom det er nettopp europeiske sosiologer som har størst slagkraft her til lands (2020). Et annet forsvar for å beholde dagens pensum, er at avkolonisering vil kunne undergrave kunnskapen som allerede finnes ved universitetene. Det å tvinge inn mangfold angripes fordi det underkjenner vitenskapens evne til å si noe universelt, å unnlate å situere seg (Saugstad et al., 2018; Nilsen & Gossé, 2018). Å tildele ulike perspektivers bidrag i pensum istedenfor å beholde en såkalt akademisk frihet, blir nærmest sett på som å ødelegge kvaliteten på pensum (Nilsen & Gossé, 2018).

Nilsen & Bratlie stiller spørsmålet om en avkolonisering av academia skader akademiske prinsipper (2018). I deres artikkel kommenterer forskeren Ida Roland Birkvad at det at det vestlige og norske academia tenker er universell vitenskap, faktisk er «kun ett av veldig mange perspektiver» (Nilsen & Bratlie, 2018). Som sosiologistudent har jo jeg lært fra studiet at vi skal kunne se samfunn fra ulike synsvinkler. Ved å unnlate å inkludere flerfoldige stemmer, vil ikke dette kunne læres bort. Å forstå sosial ulikhet fra kun ett perspektiv utelukker manges syn å se sosial ulikhet på. Jeg støtter Birkvad i hennes utsagn, fordi det å endre akademias såkalte standarder, kan åpne opp for å forstå verden som mer kompleks og ulikt sammensatt enn det den dominante vestlige kunnskapen lærer oss per nå. Hadde pensum vært mer avkolonisert ved sosiologistudiet jeg går på, kunne jeg ha lært om sosial ulikhet forstått fra et perspektiv som situerer seg i en afrikansk kontekst, for eksempel. Eller veldig lokalt, fra samenes perspektiv. Istedenfor inneholder innholdsanalysen egne hovedtemaer i de ulike fagene som faller inn under Norges perspektiv (4.5), norsk perspektiv (4.7), og perspektiver fra Storbritannia (4.7).

5.2 Identitetspolitikk

Vi vender tilbake til empiriens kapittel, og ser at det er mange ulike teorier som er inkludert. Vi bemerker oss strukturasjonsteori (4.4), repertoarteori (4.5), forstående sosiologi (4.2), kritisk sosiologi (4.2), teori om rasjonelle valg (4.4), og poststrukturalisme (4.4) – alle etablerte retninger innen sosiologi. Feministisk teori er ikke inkludert i noen av fagene som eget tema eller kapitler, selv om den var i en av fagbøkene på pensum i Sosiologisk teori: nyere perspektiver. Det er heller ikke perspektiver fra rase eller queer-studier. Hvorfor ser man denne klare tendensen i empirien til å utelate teorier og perspektiver slik som disse?

En grunn er at holdninger rundt disse emnene er negativt ladd. En av de største kritikerne til avkoloniseringen av akademia, Saugstad, sier at hvis han følger «akademiske prosedyrer» og bruker det vitenskapelige fagets «målestokker på riktig måte» vil han nå fram til noe universelt uansett om han har et hvitt, vestlig og mannlig kjønn utgangspunkt for sine perspektiveringer (Nilsen & Gossé, 2018). Martinsen (2020) kommenterer videre at en avkolonisering vil føre til en identitetspolitikk som ikke hører hjemme i akademia. Identitetspolitikken impliseres her da til å være perspektiver fra *de andre*, de som ikke er etablerte standarder i pensum. Feminisme og queer-teori kan ses på å gå under en slik politikk. Det at empirien viser oss at det ikke er en synlig representant for disse teoriene eller perspektivene, kan derfor ha opphav i at institusjonen selv (eller den allerede inngraverte definisjonsmakten i pensum) mener at slike perspektiver blir for politiserte, og for spesifikke for den universelle kunnskapen. Ergo, har man for mye av det på pensum, vil pensum i seg selv bli for politisk, og ikke vitenskapelig.

Bucher (2020) svarer på denne kritikken og retalierer med at det etablerte pensum i seg selv allerede er politiserende. Et slikt pensum er også valgt og prioritert fordi det vil være til gagn for mange at det er mer legitimt (s. 3). Datainnsamlingen har klare tendenser til å gi et betydelig stort rom til teorier som har en forankret legitim definisjonsmakt, og fokuserer ikke på perspektiver som situerer seg i de annengjortes liv. Her påpeker SAIH (2020) at man må tørre å være maktkritisk, og til å stille spørsmål til hva som anses for å være kunnskap snarere enn politikk, nettopp fordi det som aksepteres som gyldig kunnskap også har et standpunkt og en kontekst de spiller ut fra (s. 20-21). Collins & Bilge (2016) poengterer også at hvis studenter ukritisk godtar at perspektiver som direkte angår dem ikke får plass i akademia, godtar de også at deres plass i det sosiale hierarkiet forblir marginalisert (s. 162). Derfor må vi studenter i samarbeid med akademia selv kjempe for mangfold av perspektiver

og teorier som krysser både etnisitet, kjønnsidentitet, klasse og seksuelle legning. På den måten kan temaene kjønn (4.2), kjønn (4.3), og etnisitet (4.3), samt arbeid og kjønn (4.7) og arbeid og etnisitet (4.7) bli gitt større pensum plass. Seksjonene 4.1, 4.4, og 4.6 vil med drahjelp for mangfoldsinkludering kunne inkorporere klassiske perspektiver fra et kvinnelig ståsted, nyere perspektiver som omhandler queer-teorier, og teorier rundt organisasjon situert i et perspektiv fra det globale sør.

5.3 Universitets veivalg

Hvordan vi kan forstå pensums mangel på mangfold kan ikke diskuteres uten å sette søkelyset på at universitetet som institusjon har et visst ansvar her. Jeg vil påstå at dersom universitetet som maktinnehaver av kunnskapsproduksjon setter mer søkelys på annenhetens teorier, vil de bli mer legitime. Bucher (2020) kommer inn på denne problemstillingen, og gjør oss oppmerksomme på at det som ses på som legitimt pensum, er også det som blir sett på som en sannhet (s. 6). Måten dette fungerer på er gjennom Universitetet i Stavanger sin vitenskaps- og kunnskapsproduksjon. Som institusjon legger universitetet styringen for hvem som har definisjonsmakten i hva som er gyldig pensum, og hvem som må vike for det gjeldende.

I tillegg har universitetet muligheten til å legge fram pensum med atypiske forfattere for ulike temaer. Selv om empirien ikke er enstydig her, kan vi se fra temaene om kjønn (4.2, 4.3, 4.7), og det moderne samfunn (4.2, 4.4, 4.7) at det er klare kjønnsforskjeller i hvem som skriver om hva. I emner som handler om kjønn er det typisk kvinner fra det globale nord som er forfattere, mens om det moderne samfunn og framveksten av det, er det karakteristisk menn fra det globale nord som tar for seg. Hvor interessant hadde det ikke vært å se kvinner fra det globale sør skrive om det moderne samfunns inntog sett fra sitt ståsted? Og hvor engasjerende ville det ikke vært å se kjønnssemnet bli perspektivert fra en svart ikke-binær person?

5.4 Kanon – og det som kunne vært

Seksjon 4.1, 4.4, og 4.5 viser oss at sosiologiens store navn, som Weber, Durkheim, Marx, Bourdieu og Habermas får såpass stor plass i pensum at de er egne hovedtemaer innen ulike fag. Faktisk utgjør hele 4.1 kjente og kjære navn, og innen 4.2, 4.4, 4.5, 4.6 og 4.7 har de fått stor boltreplass innunder temaer som teoretiske perspektiver, byråkrati, kroppslig kapital og teoriinnføring. Disse mennene blir ofte kalt grunnleggerne av sosiologi, og utfyller den

kanonen vi i dag omtaler innen faget (Connell, 1997, s. 1511). Innen faget Sosiologisk teori: klassiske perspektiver får Marx, Durkheim og Weber over 40% av pensumets plass, noe som indikerer viktigheten UiS tillegger dem. Ifølge Magubane (2019) er sosiologi som disiplin veldig tilknyttet idéen om å ha en kanon, og mye av det er fordi det sosiologi studerer – samfunnet – er så stort og omskiftelig, med så mange ulike felt å studere. Derfor vil en kanon gi en integrerende effekt til faget, et felles ritual til de som er knyttet til det (2019).

Også i Sosiologisk teori: nyere perspektiver (4.4) er både innhold og forfattere i nesten all grad kategorisert som hvitt, mannlig kjønn, og fra det globale nord. Dette til tross for at perspektivene spenner seg fra 1950-tallet og opp mot 2000-tallet, i en tid hvor feministiske synteser virkelig gjorde sitt inntog (Mortensen et al., 2008, s. 187). For en ting er at sosiologien som fag ble etablert i en tid hvor hvite, vestlige menn dominerte kunnskapsproduksjonen. Sitat 1.1. har allerede kommentert at marginaliserte grupper ikke fikk sin stemme hørt på den tiden. Det er noe annet at de fortsatt dominerer sosiologiens kanon også i dag, når det er lagt eksempler på eksempler på at det er så mange flere som hører hjemme her. For å forstå hvorfor denne dominansen fortsatt lever i beste velgående, kan vi lene oss på annengjøringens teorier for et mulig svar.

Connell (1997) gjør for det første et poeng ut av at den *klassiske* sosiologien var en refleksjon av de sosiale relasjonene i imperialismen, samtidig som det var en klart kontrast mellom den såkalte metropolen og de koloniserte andre (s. 1520, 1522). Kolonialismens arv strekker seg altså ut her, og har fortsatt stor makt på legitimeringsplanet. Som Connell for det andre gjør et poeng ut av, er sosiologien teknisk sett mer opptatt av emner som klasse, industrialisering (framveksten av den moderne stat og organisasjon) og fremmedgjøring i arbeidsdelingen. Dette kan vi se fra seksjon 4.1, 4.2, 4.4, 4.6 og 4.7, hvor disse enten er egne temaer, eller innvevd i de sosiologenes hovedanliggende. Dette kan også forklares ut fra kanons samfunnsrelasjonelle utgangspunkt i imperialismen, men og fra et mannlig kjønn perspektiv (1997, s. 1545). Datidens samfunn, hvis vi tenker ut fra de mannlige, hvite og vestlige baner, ga lite plass til konsepter og perspektiver rundt rase, kjønn og seksualitet (s. 1521). Dette kan forklares fordi det var ikke temaer som opptok de mennene som sto for kunnskapsproduksjonen – de var ikke situert i en slik kontekst som gjorde at de måtte knytte problemstillinger rundt det. Sosiologer fra det koloniserte andre, slik som Jamal ad-Din al-Afghani, Sun Yat-sen, eller kvinnelige sosiologer som Marianne Weber, og Charlotte Perkins Gilman kunne for lengst vært inkorporert i pensum, fordi disse også skriver om arbeidsdeling og industrialiseringen (Isaksson, 2020). Aberet deres er at de ble satt i kategorier som forbeholdes et kvinnelig kjønn og ikke-vestlig perspektiv (Isaksson, 2020).

Derfor var de ikke relevante for den tids forståelse av den *universelle* kunnskapen, fordi deres perspektiver gjaldt ikke alle. At de fortsatt ikke i dag er en del av kanon, kan bety at studiet om den klassiske sosiologien setter så ettertrykkelig grep rundt de store teoretikerne fordi de er en del av det felles ritualet som sammensveiser faget sosiologi. Kanskje ser ikke kanon heller i dag på kategorier som kjønn og etnisitet som like betydningsfulle i dets teoriforankring, nettopp fordi den situerte forankringen kanon har, ikke streifer over slike problemstillinger. Med den plasseringen *de andre* har i det kunnskapsmessige hierarkiet, må interseksjonelle kategorier få en større plass, slik at kanon anser de som relevante for diskusjon (SAIH, 2020, s. 21).

Videre har modernitetsbegrepet blitt sentralisert i sosiologifaget, og dets framgang blir sett i lys av kontrasten mellom det industrialiserte (det globale nord) på den ene siden, og det koloniserte andre på den andre (Connell, 1997, s. 1520). Perspektivet, derimot, er nesten alltid vinklet fra den vestlige siden, slik at stemmer fra andre steder blir usynliggjort. Som Connell igjen poengterer, gjenspeilet sosiologi de temaene som opptok det imperialistiske samfunnet den gang (s. 1522). Det imperialistiske samfunn, på en annen side, hadde store kontraster mellom hvite menn og svarte menn, hvite kvinner og svarte kvinner, hvite menn og hvite kvinner, og svarte menn og svarte kvinner. Det blir dermed et tynt grunnlag å skylde på imperialismen for at rase og kjønn som temaer ikke skal få mer plass i pensum. Connell støtter dette i det hun bemerker at vitenskap som situerer seg i en imperialistisk kontekst ikke kan ignorere temaer som rase. Imperialismen som konsept inneholder kolonister og de kolonialiserte, og dermed forskjellige rasers sosiale ulikhet. Videre sier hun at man ikke kan snakke om klasse og hierarki uten å snakke om kjønn og seksualitet, fordi de bygger på hverandre (s. 1521). Krysningen mellom disse maktrelasjonene krever at man ser relasjonaltiteten mellom rase, kjønn og klasse og sammenvevingen som produseres her. Ulike sosiale grupper påvirker hverandre gjensidig (Collins & Bilge, 2016, s. 2). Derfor må de gjensidig bli analysert og få plass i lærebøker slik at vi kan lære om denne påvirkningen.

Selv om Marx, Durkheim og Weber presenterte verden for gjennomførte og fabelaktige teorier, er ikke dette nok til å forsvare at akademia ikke kan legge av plass til teorier som ser på annenhetens verden. Det det bugner nemlig av alternativer til disse mennenes forståelse av samfunnet. Selv om de er geniale i sitt felt, og har hatt innflytelse på nærmest alle framtidige sosiologer, er de fortsatt situert i sin hvite, vestlige kontekst. Det har konsekvenser for deres oppfatning av rasjonalitet, arbeidsdeling, ulikhet, og fremmedgjøring. De er fortsatt situert fra sitt borgerskap, fra de fordeler de fikk fra å være

av den høyeste rang både i klassesammenheng, kjønnsammenheng, og rasesammenheng, og av å leve i et patriarkalsk samfunn (s. 1527). Og nettopp en slik type fordel er det ingen innen annengjøringen som har vært så heldige og blitt tildelt – ennå.

6.0 Konklusjon

Sosiologistudiet ved Universitetet i Stavanger har gitt meg mange henrykkende teorier som igjen har fått meg til å se samfunnet på en ny måte, en reflektert måte. Pensum har variert mellom de store navn og deres ettertrykkelige ettermæle, og vi har analysert det norske og ellers vestlige samfunn for å forstå det samfunnet som har vært, og som er fremdeles. Avspeilingen av mangfold i dette studiet – min forskning for denne oppgave – har vist seg, etter lange dager med innholdsanalyse, å være en mangelvare.

Jeg har analysert fagene ut fra et ulikhetsståsted, og funnet ut at Universitetet i Stavanger aktivt kan bli flinkere til å inkludere flere stemmer i alle de sosiologiske fagene, med trykk på den sosiologiske kanon. Min og andres forståelse av sosial ulikhet vil ha stor fordel av et mangfoldig pensum, så vi kan sette oss inn i hvordan personer fra andre steder i verden ser og opplever sin virkelighet i sin kontekst, med sine faktorer. Jeg vil ikke lenger være irritert over hvordan de samfunnsvitenskapelige fagene ser verden ut fra vestlige, hvite menns synsvinkel. Derfor må universitetet som institusjon ta ansvar for å oppfordre og inkludere de som ennå trenger hjelp med å få sin stemme hørt, og gi de en god del antall sider. Det er jo som det gamle ordtaket sier, forskjellige strenger gir den beste samklang – uten det hører vi bare en tone.

7.0 Litteraturliste

- Aakvaag, G. C. (2012). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag AS.
- Aamotsbakken, B. og Knudsen, S. V. (2011). *Å tenke teori – om leserteorier og lesing*. Gyldendal akademisk.
- Berg, B., Thorshaug K., Garvik, M., Svendsen, S. og Øiaas, S.H. (2012). Hvorfor mangfold? En studie av ulike forståelser og praktiseringer av mangfold. NTNU samfunnsforskning AS.
- Blackpast. (2012, 12. august). (1982) Audre Lorde, «Learning from the 60s”
<https://www.blackpast.org/african-american-history/1982-audre-lorde-learning-60s/>
- Bucher, T. (2020). Pensumkvaler: Om avkolonisering, mangfold og akademisk frihet. *Norsk medietidsskrift*, 27(3), 1-7. <https://doi.org/10.18261/ISSN.0805-9535-2020-03-06>
- Collins, P.H og Bilge, S. (2016). *Intersectionality*. Polity Press.
- Connell, R.W. (1997). Why is Classical Theory Classical? *American Journal of Sociology*, 102 (6), 1511-1557. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/10.1086/231125?seq=1>
- Dados, N. og Connell, R. (2012). the global south. *Contexts*, 11(1), 12-13. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1536504212436479>
- Dahl, Ø. (2015). Møter mellom mennesker – innføring i interkulturell kommunikasjon. Gyldendal akademisk.
- Fauskanger, J og Mosvold, R. (2014). Innholdsanalysens muligheter i utdanningsforskning. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 98 (2), 127-139. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/264553777_Innholdsanalysens_mulighete_r_i_utdanningsforskning
- Frønes, I. og Kjølørød, L. (Red.) (2017). *Særtrykk av Det norske samfunn*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Giddens, A. & Sutton, P.W. (2013). *Sociology* (7. utg.). Polity Press.
- Gordon, L. (2016). ‘Intersectionality’, Socialist Feminism and Contemporary Activism: Musings by a Second-Wave Socialist Feminist. *Gender & history*, (28)2, 340-357. <https://doi.org/10.1111/1468-0424.12211>
- Halvorsen, K. (2012). Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode (5. utg.). Cappelen akademiske forlag.

- Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575-599.
- Hsieh, H-F. og Shannon, S.E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Sage journals*. Hentet fra <https://doi.org/10.1177/1049732305276687>
- Høiskar, S.F. (2020, 02. mars). Ingen motsetning mellom avkolonisering og kvalitet i akademia. *Minerva*. <https://www.minervanett.no/akademia-avkolonialisering-hoyere-utdanning/ingen-motsetning-mellom-avkolonisering-og-kvalitet-i-akademia/354066>
- Isaksson, A. (2020, 19. oktober). *Classical Sociology Through the Lens of Gendered Experiences*. National Library of Medicine. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8022496/>
- Kagedan, A. L. (2020). *The Politics of Othering in the United States and Canada*. Palgrave Macmillan.
- Knudsen, O. F. (2021, 6. juli). *imperialisme*. Store norske leksikon. <https://kildekompasset.no/references/nettside-6/>
- Magubane, Z. (2019, 5. juli). *De-colonizing the canon: The place of 'race'*. Theory section. Hentet fra <http://www.asatheory.org/current-newsletter-online/de-colonizing-the-canon-the-place-of-race#comments>
- Martinsen, A. (2020, 21. februar). Avkolonisering av akademia er en avsporing. *Minerva*. <https://www.minervanett.no/akademia-avkolonialisering-hoyere-utdanning/avkolonisering-av-akademia-er-en-avsporing/353446>
- Mortensen, E., Egeland, C., Gressgård, R., Holst, C., Jegerstedt, K., Rosland, S. & Sampson, K. (2008). *Kjønnteori*. Gyldendal akademisk.
- Nilsen, T. T. og Bratlie, T. H. (2018, 28. juli). Ikke bare representasjon. *Klassekampen*. <https://arkiv.klassekampen.no/article/20180728/ARTICLE/180729969>
- Nilsen, T.T. og Gossé, M. (2018, 26. juli). – Oser identitetspolitikk. *Klassekampen*. <https://arkiv.klassekampen.no/article/20180726/ARTICLE/180729977>
- Ohls, C. (2019). Annengjøringens mekanismer og betydning – en studie av Kvalifiseringsprogrammet. *Fontene forskning*, 12(2), 18-31. <https://fonteneforskning.no/pdf-15.85693.0.3.4719269fab>
- Orupabo, J. (2014). Interseksjonalitet i praksis: Utfordringer med å anvende et interseksjonalitetsperspektiv i empirisk forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, 22 (4), 329-351.

- Regjeringen. (u.å.) *Likestilling og mangfold*. Hentet 24. mars 2020 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/likestilling-og-mangfold/id922/>
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Røkkum, N. (2016, 3. des.). Metodisk inngang – én eller flere? *Sosiologen*.
<https://sosiologen.no/student/metodisk-inngang-flere/>
- SAIH (2020). *En introduksjon til avkolonisering av akademien*. Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond. Hentet fra <https://saih.no/assets/docs/Avkolonisering/Avkolonisering-NOR.pdf>
- Saugstad, J., Frøland, S. S., Madsen, K., Matlary, J. H., Sirevåg, R. og Preus, I. N. (2018, 14. august). Avkoloniseringsideologien truer universitetene. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/EoAkmP/avkoloniseringsideologien-truer-universitetene-forskere-ved-universitetet-i-oslo>
- Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn*. Fagbokforlaget.
- Universitetet i Stavanger. (2022, 18. januar). *Sosiologi bachelor*. Hentet fra https://www.uis.no/nb/studietilbud/sosiologi-bachelor?gclid=Cj0KCQiAu62QBhC7ARIsALXijXSPQqmbMzqubXYI6Kr_IzFDu9UCJQ0Z8iCEPBNECHLO1RbapX7pYVgaAjeIEALw_wcB

8.0 Vedlegg

8.1 Pensumliste fra Sosiologisk teori: Klassiske perspektiver

George Ritzer og Jeffrey Stepnisky 2018: *Classical Sociological Theory*, 7 utgave

Anthony Giddens og Philip W. Sutton (2013). *Sociology*, 7 utgave

Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.) *Klassisk og moderne samfundsteori*, 5 utgave.

Rudolf Heberle 1937. The Sociology of Ferdinand Tönnies. *American Sociological Review*, 2(1), 9-25.

Max Weber, 1979: *Makt og byråkrati*. Gyldendal.

Stephen Turner (2014). *Robert Merton og Dorothy Emmet: Deflated Functionalism and structuralism*, 44(6), 817-836.

8.2 Pensumliste fra Sosiale relasjoner og institusjoner

Fagbøker

Per Morten Schiefloe (2019): *Mennesker og samfunn*. Fagbokforlaget. (Ca 500 sider)

Artikler/kompendium (344 sider)

West, C., and Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & society*, 1(2), 125-151.

Seavey, C. A., Katz, P. A., and Zalk, S. R. (1975). Baby x. *Sex roles*, 1(2), 103-109.

Jasper, J. M. (2011). Emotions and social movements: Twenty years of theory and research. *Annual review of sociology*, 37, 285-303.

Pink, S., and Leder Mackley, K. (2013). Saturated and situated: Expanding the meaning of media in the routines of everyday life. *Media, Culture & Society*, 35(6), 677-691.

David Held: *The development of the modern state* (35 sider)

Anthony McGrew: *The state in Advanced Capitalist Societies* (36 sider)

Peter Berger: *Invitasjon til sosiologi kap 4 og 5* (55 sider) – Tilgjengelig fra

Nasjonalbiblioteket

https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007100404035

Karl Marx «Overgangen til kapitalismen», i *Det beste av Karl Marx*, s. 292-322 (39 sider)

Isak Lekve «Den mest skjebnesvangre makt - kapitalismen» I *Røyst* 9 (5 sider)

Tilgjengelig

online: <http://www.manifesttidsskrift.no/kapitalismens-makt/>

Jan Breman og Marcel van der Linden: *Informalizing the Economy: The return of the*

Social

Question at a Global Level (20 sider)

Stein Rokkan – Numerisk demokrati og korporativ pluralisme: To beslutningskanaler i norsk

politikk (48 sider).

Magnus Marsdal: «Naivitet og nevrose» i Bøygen (6 sider)

Bourdieu & Waquant Den kritiske ettertanke, «Habitus, illusio og rasjonalitet» (26 sider) - Tilgjengelig

fra Nasjonalbiblioteket: https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008022000081

8.3 Pensum fra Samfunnsstruktur i endring

SÆRTRYKK AV: Ivar Frønes og Lise Kjølørød (red) (2017): Det norske samfunn. Oslo. Gyldendal

akademiske forlag. Dette bindet er en samling laget for emnet Samfunnsstruktur i endring.

Robert Wilkinson and Kate Pickett (2013): Ulikhetens pris,

Ekstrapensum til forelesningene om Kjønn, Sosial mobilitet og Kriminalitet vil bli lagt ut ved

semesterstart.

8.4 Pensum fra Sosiologisk teori: Nyere perspektiver

BOK:

Aakvaag, Gunnar (2008) Moderne sosiologisk teori. Oslo: Abstrakt Forlag (365 s.)

DIGITALT KOMPENDIUM (ca. 400 s.):

Bauman, Zygmunt ([2000]2006) Flytende modernitet. Oslo: Vidarforlaget. S. 71-114

Blok, Anders (2013) «Fransk pragmatisk sosiologi: Boltanski, Thévenot, Latour». I:

Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (red.) Klassisk og moderne samfundsteori. København: Hans Reitzels Forlag (s. 529–550)

Collins, Randall (1994) «Erving Goffman on Ritual and Solidarity in Social Life». I:

Giddens A (red.) The Polity Reader in Social Theory. Cambridge: Polity Press. S. 71–78.

Giddens, Anthony (1994) «Elements on the Theory of Structuration». I: Giddens A (red.) The Polity Reader in Social Theory. Cambridge: Polity Press. S. 79-89

Goffman Erving (1956) The Nature of Deference and Demeanor, American

Anthropologist 58(3): 473-502.

Goffman, Erving ([1959]1992) Vårt rollespill til daglig. Oslo: Pax Forlag (s. 7-22; 197-210)

Harste, Gorm og Nils Mortensen (2006) «Sociale samhandlingsteorier». I Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (red.) Klassisk og Moderne Samfundsteori. København: Hans Reitzels Forlag. (s. 194–218)

Hedström, Peter og Charlotta Stern (2008) «Rational choice and sociology.» The new Palgrave dictionary of economics 2. (s. 1-17)

Hernes, Gudmund (1985) Økonomisk organisering. Om bruk av økonomiske modeller i sosiologien. Oslo: Universitetsforlaget AS (s. 28-49)

Lindgren, Sven-Åke (2006) «Kap. 18: Michel Foucault». I Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (red.) Klassisk og Moderne Samfundsteori. København: Hans Reitzels Forlag. (s. 326–344)

Rasborg, Klaus (2006) «Kap. 25: Ulrich Beck». I Andersen, Heine og Lars Bo Kaspersen (red.) Klassisk og Moderne Samfundsteori. København: Hans Reitzels Forlag. (s. 459–476)

Sestoft C (2006) Felt: Begreper og analyser. I A Prieur og C Sestoft (red.) Pierre Bourdieu – en introduktion. København: Hans Reitzels Forlag. Kap. 5

Skarpenes, Ove og Roger Hestholm (2007) «Den 'nye' franske pragmatikken». I Sosiologisk Årbok. Nr. 1-2: 71–102

Swedberg, Richard (2017) “Theorizing in Sociological Research: A New Perspective, a New Departure?” I Annual Review of Sociology, 43:189-206

Vassenden, Anders (2018) «Produktive anomalier. Teoriutvikling i empirisk sosiologi». I Norsk Sosiologisk Tidsskrift. Vol 2(2): 145-163

Aakvaag, G. C. (2010) «Demokrati som samtidsdiagnose». I Sosiologisk tidsskrift. 18, 5-30

8.5 Pensum fra Kultursosiologi

Bok:

Larsen, Håkon (2019) Den nye kultursosiologien. Oslo: Universitetsforlaget

Artikler og bokkapitler: Lastes ned fra LEGANTO

Acord, S. K., & DeNora, T. (2008). Culture and the Arts: From Art Worlds to Arts-in-Action. The ANNALS of the American Academy of Political and Social

- Science, 619(1), 223–237. <https://doi.org/10.1177/0002716208318634>
- Alexander, Jeffrey C. 2004. “From the Depths of Despair: Performance, Counterperformance, and “September 11”.” *Sociological Theory* 22(1):88-105
- Alexander, Jeffrey. 2003. “The Sacred and Profane Information Machine” in *The Meanings of Social Life: A Cultural Sociology*. Oxford and New York: Oxford University Press. Pp. 179-192.
- Andersen G og M Mangset (2012) Er forestillingen om det egalitære Norge resultatet av en målefeil? – Om falske og ekte motsetninger mellom sosiologiske analyser av klasse og kultur. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 53(2):158-188
- Baumann, Shyon. 2007. “A General theory of Artistic Legitimation: How Art Worlds are like Social Movements.” *Poetics* 35(1): 47-65.
- Becker, Howard S. 2008. *Art Worlds: 25th Anniversary edition, Updated and Expanded*, University of California Press. (Art Worlds and Collective Activity, pp. 1-39; Epilogue to the 25th Anniversary edition: A Dialogue on the Ideas of “World” and “Field” Pp.372-386).
- Bennett T m.fl. (2009) *Culture, Class, Distinction*. London. Routledge. S. 1-5; kap. 1; kap. 14. (29 s)
- Benzecry, Claudio, and Randall Collins. 2014. The high of cultural experience: Toward a microsociology of cultural consumption. *Sociological Theory* 32 (4): 307-326.
- Benzecry, Claudio. 2009. Becoming a fan: On the seductions of opera. *Qualitative Sociology* 32(2): 131-151.
- Bourdieu P (1995) *Distinksjonen. En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax forlag. S. 186-197; 217-247
- Bourdieu P og L Wacquant (1993) *Den kritiske ettertanke. Grunnlag for samfunnsanalyse*. Oslo: Samlaget. S. 81-100 («logikken i felt») (19 s.)
- Daloz J-P (2015) *Den kulturelle sosiologiens bidrag til studiet av sosial distinksjon. I: Larsen H (red.) Kultursosiologisk forskning*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 3 (11 s.)
- Lamont M (1993) *Money Morals and Manners. The Culture of the French and American Upper-Middle Class*. Chicago University Press. S. 1-9; kap. 5; kap. 7 (49 s)
- Mears, Ashley and William Finlay. 2005. Not just a paper doll: How models manage

bodily capital and why they perform emotional labor. *Journal of Contemporary Ethnography* 34(3):317-343.

Peterson RA og RM Kern (1996) *Changing Highbrow Taste: From Snob to Omnivore*. *American Sociological Review*, 61:900-907

Prieur A og M Savage (2013) *Emerging forms of cultural capital*, *European Societies*, 15(2):246-267

Rosenlund L og A Prieur (2006) *Det sociale rum og livsstilenes rum – og La Distinction*. I A Prieur og C Sestoft (red.) *Pierre Bourdieu – en introduktion*. København: Hans Reitzels Forlag. Kap. 4 (42 s.)

Rosenlund L og A Vassenden (2015) *Fra ett til flere hierarkier, og en fortelling om dominerende livsstiler og kulturer i Stavanger*. I: Bergsgard NA og A Vassenden (red.) *Hva har oljen gjort med oss? Økonomisk vekst og kulturell endring*. Oslo: Cappelen Damm. Kap. 15 (41 s.)

Silber IF (2016) *The Cultural Worth of Economies of Worth: French Pragmatic Sociology from a Cultural Sociological Perspective*. I D Inglis og A Amila (red.) *The Sage Handbook of Cultural Sociology*. London: Sage. S. 159-177

Skarpenes O (2007) *Den legitime kulturens moralske forankring*. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 48(4): 531-558

Vassenden A og M Jonvik (2019) *Cultural capital as a hidden asset: Culture, egalitarianism and inter-class social encounters in Stavanger, Norway*. I: *Cultural Sociology Vol. 13(1)* 37–56

Wacquant, Loïc. 1995. *Pugs at work: Bodily capital and bodily labour among professional boxers*. *Body & Society* 1(1):65-93.

8.6 Pensum fra Organisasjonsteori

Svensen et al., (2016).

IPBES (2019). *The global assessment report on biodiversity and ecosystem services*

Grey (2017). *Introduksjon*.

Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 1.

Scott og Davis (2013)

Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 4 (s. 67-81).

Grey (2017). Kap. 1.

Weber (2000). *Innledning, samt kap. IV og V*.

Byrkjeflot (1998).
Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 4 (s. 81-89).
Grey (2017). Kap. 4 og 5.
Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 10.
Grey (2017). Kap. 3.
Wadel (2021).
Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 9 (s. 179), kap. 12 (s. 245- 249).
Blindheim (2021). Vurdering og forming av organisasjoners karakter.
Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 12 (s. 249- 264).
DiMaggio og Powell (1983).
Meyer og Rowan (1977).
Suddaby et al., 2017).
Blindheim (2020) Organisasjon som sammensatt orden.
Kornberger et al., (2018).
Ahrne og Brunsson (2011).
Eriksson-Zetterquist et al., (2015). Kap. 13 og 14.
Blindheim (kommer) Organisasjon og ledelse i antropocen
Wright et al., (2018).

8.7 Pensum fra Arbeidslivssosiologi

Keith Grint & Darren Nixon (2015): The Sociology of Work, 4th Edition. Polity Press (433 sider)

Line Eldring & Elin Ørjasæter (2018): Løsarbeidersamfunnet, Cappelen Damm akademisk, (186 sider).

Isak Lekve (2021): Streik – Eller hemmeligheten bak den norske modellen. Manifest forlag, (ca 50 sider).

Artikler/bokkapitler/kompendium (259 sider)

Bergene, Ann Cecilie & Per Bonde Hansen (2016): «A Historical Legacy Untouched by Time and Space? The Hollowing-out of the Norwegian Model of Industrial Relations». I Nordic Journal of Working Life Studies, 6 (1), 5-24 (19 sider)

Breman, Jan & Marcel van der Linden (2014): Informalizing the Economy: the return of the Social Question at a Global Level (20 sider)

Dølvik, Jon Erik mfl (2014): Den nordiske modellen mot 2030. Kap 2 (Side 17-27, 10 sider)

- Friberg, Jon Horgen & Hedda Haakestad (2017): «Deskilling revisited: Labour migration, neo-Taylorism and the degradation of craft work in the Norwegian construction industry». I *Economic and Industrial Democracy*. 1-22 (22 sider)
- Heiret, Jan og Ole Johnny Olsen (2010) *Revitalisering av fagbevegelsen – internasjonale impulser og norsk arbeidslivsforskning*. *Arbeiderhistorie*. 2010:33-51 Oslo: LO Media (18 sider)
- Hippe, Jon & Kristine Nergaard (2016): «Nordisk arbeidsliv: Modell under press» I Ivar Frønes & Lise Kjølørød (red.): *Det norske samfunn*. Bind 2. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag (24 sider)
- Klein, Naomi (1999), “The Discarded Factory”, kapittel 9 i *No Logo* (også på norsk, Oktober forlag, 2002) (Side 195-229, 26 sider)
- Korsnes, Olav (2003): *Arbeidslivsrelasjoner – et historisk-sosiologisk perspektiv*. (Side 17-43, 26 sider).
- Lekve, Isak (2020): «Arbeidskamper i det nye arbeidslivet.» I *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*, 1, 19-33 18 sider.
- Lévesque, Christian and Gregor Murray (2010), *Understanding union power: resources and capabilities for renewing union capacity*, i *Transfer: European Review of Labour and Research*, 16 (3), s. 333-350 (17 sider)
- Lysgaard, Sverre (2001): *Arbeiderkollektivet*, 3. utgave, Oslo: Universitetsforlaget. (Kap 7-9, side 143-210, ca 50 s)
- Rasmussen, Bente (2007): ”Nye kontrollformer i (post)moderne organisasjoner”, i Johs. Hjellbrekke, Ole Johnny Olsen og Rune Sakslind: *Arbeid, kunnskap og sosial ulikhet*, Oslo: Unipub. s. 67-90 (23 s)